

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 4(27)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Піла В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., д-р юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Курко М. Н., канд. юрид. наук, доц., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 9 від 27 жовтня 2010 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 4(27). — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 212 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	5	Медвідь Я. Ф. <i>Страховання в Україні: поняття і види класифікації</i>	77
Арнаутов П. І. <i>Характер взаємодії держави і права як критерій визначення правової державності</i>	5	Сорокіна Н. Є. <i>Інвестиційна діяльність: проблеми та шляхи її активізації</i>	83
Дікарев О. І., Нгуєнг Куїнь Май <i>Енергетична безпека як регіональноутворюючий фактор: міжнародно-правові та політичні аспекти транзиту паливно-енергетичних ресурсів та користування транскордонними родовищами</i>	9	Янковска Ягода <i>Сутність партнерських відносин для перспектив розвитку туристичної галузі Республіки Македонія</i>	88
Гольцов А. Г. <i>Сучасна геополітика як наука</i>	18	Медвідь Я. Ф., Колюшко Ю. С. <i>Концепція як механізм розвитку економіки держави</i>	95
Василенко І. М. <i>Теоретичні основи становлення місцевого самоврядування в українському суспільстві і державі</i>	24	Захожай К. В., Паславський О. В. <i>Аналіз системи нарахування заробітної плати на мікрорівні</i>	101
Навроцький В. Б. <i>Особливості миротворчої діяльності НАТО</i>	30	Газанфаров Ельчин Муслим <i>Моральні ризики в банківській діяльності</i>	107
Логвиненко С. В. <i>Геополітичні протиріччя у сучасному світі та проблеми формування нових геополітичних утворень</i>	36	ЮРИДИЧНІ НАУКИ	114
Сітуха С. Д. <i>Регіоналізм як фактор державного будівництва в Україні</i>	41	Арнаутов П. І. <i>Принцип законності у контексті постанови правової державності: питання теорії</i>	114
Шконда В. В., Кальянов А. В. <i>Особливості використання методів кваліметрії в сучасних наукових дослідженнях</i>	45	Дубович Д. Б. <i>Способи підроблення документів у структурі механізму злочинних технологій збагачення</i>	119
Цепенда І. Є. <i>Натовські стандарти для країн-кандидатів у період першого розширення Альянсу</i>	49	Зарудний Є. О. <i>Щодо концепції презумпції вини (на матеріалі конституційного звернення Верховного суду України)</i>	124
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	54	Кирієнко С. С. <i>Роль адміністративного судочинства у формуванні правосвідомості громадян</i>	127
Захожай В. Б., Грищенко Е. М. <i>Якість обслуговування покупців як підсистема маркетингового ризику</i>	54	Ляшенко Л. Л. <i>Форми і методи адміністративного нагляду</i>	132
Юсеф Н. Н. <i>Торговельно-економічні відносини України з країнами Близького Сходу (Саудівська Аравія, Іран, Єгипет)</i>	62	Солонина В. Ф. <i>Аналіз поняття права на захист у сучасній науці цивільного права</i>	136
Жанкевіч Л. В. <i>Роль господарського контролю та його місце в системі фінансового контролю</i>	72	Шашкова-Журавель І. О., Журавель М. І. <i>Характеристика міжнародно-правової системи протидії дискримінації осіб похилого віку в трудових відносинах</i>	141

СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ І ВИДИ КЛАСИФІКАЦІЇ

Наукові праці МАУП, 2010, вип. 4(27), с. 77–82

Досліджується класифікація видів страхування в Україні. Аналізуються об'єкти страхування, а також види добровільного та обов'язкового страхування.

Страхування, як і будь-яка інша сфера діяльності людини, будь-яка інша система знань, потребує внутрішньої структурно-логічної упорядкованості, без якої неможливо організувати складну справу, виробити методологію наукових досліджень, побудувати навчальний процес. Щоб досягти необхідної упорядкованості, застосовують класифікацію. І потреба в ній тим більш нагальна, чим складніший об'єкт, який має бути класифіковано.

Під класифікацією розуміють систему підпорядкованих деякій ознаці понять (класів) у певній галузі знань або діяльності людини, використовуваних як засіб для встановлення взаємозв'язків між цими поняттями (класами) [4, 40].

В основу класифікації страхування покладено відмінності в сферах діяльності страхових компаній, у підходах щодо забезпечення страхового захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб, у визначенні об'єктів страхування, обсягів страхової відповідальності, у формах проведення страхування тощо. У зв'язку з цим можна виокремити найсуттєвіші класифікаційні ознаки, за допомогою яких здійснюється класифікація страхування і які є найважливішими як в теоретичному, так і в практичному значенні. Розрізняють класифікацію страхування:

- за історичною ознакою;
- за економічними ознаками (за сферою діяльності, або спеціалізацією страховика; за об'єктами страхування; за родом небезпек; за статусом страхувальника; за статусом страховика);
- за юридичними ознаками (за вимогами міжнародних угод і внутрішнього законодавства; за формою проведення).

Використання певної класифікаційної ознаки зумовлює відповідний результат класифікації.

Класифікація за історичною ознакою пов'язана із виокремленням певних етапів розвитку страхування з точки зору часу виникнення тих чи інших видів страхування. Така класифікація має скоріш теоретичне, аніж практичне значення, однак варто наголосити, що теоретичні знання історії страхової справи, її витоків, генезису допомагають практикам розумітися на процесах, що мають місце на страховому ринку, прогнозувати тенденції його розвитку, будувати відносини між собою з урахуванням досвіду, накопиченого за багатолітню історію зарубіжного і вітчизняного страхування.

Класифікація за економічними ознаками передбачає кілька варіантів. Підхід до вибору варіантів залежить від цілей проведення класифікації. Так, класифікація за спеціалізацією страховика приводить до виокремлення двох сфер діяльності: страхування життя ("*Life assurance*") та загальних видів страхування ("*Non-life*", або "*General insurance*") [5]. Це є необхідним, оскільки весь спектр страхових послуг, що їх надають страхові компанії в усьому світі, поділяється саме на такі сфери. Компанії, які проводять страхування життя, як правило, не мають права займатися загальними видами страхування, і навпаки.

За ієрархічною структурою у світовій практиці страхування класифікується умовно на: галузі; підгалузі; види; підвиди.

В основі поділу страхування на галузі покладено принципові відмінності в об'єктах страхування. Об'єкт страхування є носієм всіх ознак та економічних інтересів страхування. Об'єкти страхування поділяються на два класи: ті, що мають вартість, і ті, що не мають вартості.

Саме за ознакою вартості об'єктів страхування виокремлюються галузі страхування. Проте, за радянських часів в умовах державної монополії у страхуванні виокремлювалися дві галузі: майнове та особисте. В ринкових умовах світовий досвід формує галузі виходячи із загальних характеристик об'єктів страхування і виокремлює чотири основні галузі: майнове, особисте, страхування відповідальності, страхування економічних ризиків. А такі вчені, як Л. Воронова, П. Біленчук та ін. висувають в окрему галузь соціальне страхування, Н. Хохлов пропонує галузеву виокремити перестраховання та співстраховання.

В Україні, на відміну від загальноприйнятої практики, за об'єктами визначаються такі сфери страхування: ризикове страхування; страхування життя.

Відповідно до Закону України "Про страхування" об'єктом страхування можуть бути майнові інтереси, які не суперечать законодавству України [1]. А вищезазначені сфери поділяються на три основних галузі страхування, які вказані в Законі про страхування:

- 1) особистого страхування (об'єкти — життя, здоров'я і працездатність страхувальників або застрахованих);
- 2) майнового страхування (об'єкти — майно в різних його видах: рухомі та нерухомі матеріальні цінності, грошові кошти, доходи);
- 3) страхування відповідальності (об'єкт — відповідальність за шкоду, заподіяну страхувальником життю, здоров'ю, майну третьої особи).

Особисте страхування передбачає, що об'єктом страхування виступають майнові інтереси, пов'язані з життям, здоров'ям, працездатністю та додатковою пенсією людини. Особисте страхування поєднує ризикову та заощаджувальну функції страхування, а нині передбачає ще й надання кредиту страхувальнику під заставу страхового полісу.

Відповідно до особливостей класифікації страхування в Україні галузі поділяються на види, а види — на підвиди.

В особистому страхуванні найпоширенішим є його поділ на: страхування життя і страхування від нещасних випадків.

За таким підходом, до уваги беруться ознаки: обсяг страхової відповідальності й тривалість страхування. Однак, деякі вчені (Л. Рейтман, С. Осадець, О. Кашенко, В. Борисова), розглядаючи проблему класифікації особистого страхування, виокремлюють соціальне страхування (ознака —

рівень життя), а в ньому — пенсійне страхування, медичне страхування. Хоча, ознаки, за якими будуються концепції класифікації — одні й ті ж самі [4, 134].

У свою чергу, кожний із підвидів страхування має свою, більш детальну класифікацію.

Так, в особистому страхуванні життя виокремлюють: страхування дітей, страхування на випадок смерті, страхування рент, пенсійне страхування тощо. В особистому страхуванні від нещасних випадків виокремлюють: страхування дітей та школярів, обов'язкове страхування пасажирів, страхування працівників ризикових професій (військовослужбовців, митників, працівників податкових та контрольно-ревізійних служб і т. ін.), індивідуальне страхування тощо.

У майновому страхуванні об'єктом страхування виступають майнові інтереси, пов'язані з володінням, користуванням та розпорядженням майна. Економічне призначення цього виду страхування — відшкодування збитків, які виникають при настанні страхового випадку. Страхувальниками виступають не тільки власники майна, а й інші юридичні чи фізичні особи, які відповідають за збереження даного майна.

Майнове страхування поділяється на види за формою власності та соціальним групам страхувальників. За цими ознаками розрізняють майно суб'єктів господарювання: державне; приватне; орендне; громадян.

Особливою ознакою в класифікації майнового страхування є виокремлення небезпек, які ієрархічно не пов'язані між собою: страхування майна від вогню; страхування сільськогосподарських культур від засухи та інших стихійних лих; страхування тварин від падежу та вимушеного забою; страхування транспортних засобів від аварій, викрадення та інших небезпек.

У майновому страхуванні підприємств виокремлюють: страхування основних засобів, оборотних активів, фінансових ризиків тощо. У майновому страхуванні громадян виокремлюють: страхування майна першої категорії (пріоритетне майно — житло, тварини тощо), страхування майна другої категорії (майно, втрата якого торкається особистих інтересів).

Страхування відповідальності — галузь страхування, де об'єктом виступають майнові інтереси, пов'язані з відшкодуванням страхувальником заподіяної їм шкоди особі або її майну, а також збитку, завданого юридичній особі. Через страхування відповідальності реалізується страховий захист економічних інтересів тих осіб, які, мож-

ливо, заподіють шкоду або призведуть до збитку та втрат. У будь-якому страховому випадку це має свій конкретний грошовий вираз. Тобто, на відміну від особистого страхування, де страхування здійснюється у разі настання певних страхових випадків, та майнового страхування, де страхуванню підлягає конкретна власність, у страхуванні відповідальності страховий захист здійснюється від можливих заподіювачів шкоди. До того ж стороною страхових відносин можуть виступати не визначені раніше “треті” особи, яким в силу закону чи за рішенням суду будуть здійснені відповідні виплати.

Світовий досвід страхування відповідальності відносить до майнового страхування.

Страхування відповідальності поділяється на види: страхування заборгованості і страхування на випадок відшкодування заподіяної шкоди.

У страхуванні відповідальності заборгованості найчастіше виокремлюють: страхування кредитів, депозитів тощо, а в страхуванні відповідальності на випадок заподіяної шкоди — страхування професійної відповідальності, відповідальності власників транспортних засобів тощо. Зазначені підвиди підлягають більш детальнішому поділу залежно від об'єктів страхування та виду небезпек.

Класифікація за юридичними ознаками, як і за ознаками економічними, передбачає кілька підходів. Насамперед це виокремлення певних класів страхування згідно з міжнародними нормами. На основі цієї класифікації у багатьох країнах проводиться ліцензування страхової діяльності.

З 1996 р. приблизно такий же підхід до виокремлення окремих класів (їх названо “видами”) страхування при видачі страховикам ліцензій практикується в Україні. Перевага використання подібної класифікації полягає в тому, що вона значною мірою наближена до загальноєвропейських стандартів. Це сприяє взаєморозумінню між вітчизняними та іноземними страховими компаніями, що є дуже важливим, зважаючи на інтернаціональний характер страхового бізнесу [4, 129].

Класифікація за юридичними ознаками передбачає можливість застосування такої класифікаційної ознаки, як форма проведення страхування. За цією ознакою страхування поділяється на обов'язкове й добровільне. Обов'язкове страхування охоплює види страхування, визначені Законом України “Про страхування”. Всі інші види страхування проводяться в добровільній формі.

Розглянутий поділ страхування вирішує загальні завдання оцінювання страхової діяль-

ності, проте не виявляє конкретні страхові інтереси підприємств, організацій, громадян, саме за якими і здійснюється страхування. Для деталізації конкретних страхових інтересів з метою обґрунтування методів страхового захисту кожна галузь має свої підгалузі, які охоплюють сукупність видів.

Якісна характеристика об'єктів передбачає класифікацію однорідних та неоднорідних об'єктів. Страхування однорідних об'єктів від певних небезпек здійснюється за відповідними тарифними ставками, в основу розрахунку яких покладено статистичне спостереження масових явищ — за ймовірністю та частотою їх настання, ступенем небезпечності. Страхування неоднорідних об'єктів пов'язано із організацією страхового захисту об'єктів, які мають докорінні відмінності. Серед них: змішане страхування і комбіноване страхування [2, 578].

Змішане страхування застосовується, як правило, при страхуванні життя: на доживання, на випадок смерті, втрати здоров'я і т. ін. Комбіноване страхування передбачає поєднання в одній події страхування кілька об'єктів, наприклад, страхування транспортного засобу, багажу, водія та пасажирів.

Також, варто зазначити, що види страхування за формою проведення поділяються на добровільне та обов'язкове.

Добровільне страхування — це страхування, яке здійснюється на основі договору між страхувальником і страховиком. Загальні умови і порядок здійснення добровільного страхування визначаються правилами страхування, що встановлюються страховиком самостійно відповідно до вимог законодавства. Конкретні умови страхування визначаються при укладенні договору страхування відповідно до законодавства.

Видами добровільного страхування можуть бути:

- 1) страхування життя;
- 2) страхування від нещасних випадків;
- 3) медичне страхування (неперервне страхування здоров'я);
- 4) страхування здоров'я на випадок хвороби;
- 5) страхування залізничного, наземного, повітряного, водного транспорту;
- 6) страхування вантажів і багажу;
- 7) страхування від вогневих ризиків і ризиків стихійних явищ;
- 8) страхування майна;
- 9) страхування громадянської відповідальності власників наземного транспорту; від-

- повідальності власників повітряного, водного транспорту;
- 10) страхування відповідальності перед третіми особами;
- 11) страхування інвестицій;
- 12) страхування фінансових ризиків;
- 13) страхування виданих гарантій (поручительств) і прийнятих гарантій;
- 14) страхування медичних витрат.

Обов'язкове страхування – це страхування, яке здійснюється на основі законодавства, яким визначаються загальні умови і порядок проведення обов'язкового страхування.

В Україні здійснюються такі види обов'язкового страхування:

- 1) військовослужбовців і військовозобов'язаних, викликаних на збори;
- 2) осіб рядового, начальницького і вільнонайманого складу органів і підрозділів внутрішніх справ;
- 3) медичних і фармацевтичних працівників на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини при виконанні ними службових обов'язків;
- 4) працівників митних органів;
- 5) працівників прокуратури;
- 6) посадових осіб державної контрольно-ревізійної служби;
- 7) посадових осіб податкових інспекцій;
- 8) посадових осіб державних органів у справах захисту прав споживачів;

- 9) посадових осіб інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю;
- 10) працівників лісової охорони;
- 11) життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини;
- 12) життя і здоров'я суддів [2, 549].

Отже, в класифікації страхування у сучасних умовах не розроблено єдиної концепції щодо його поділу.

Зазначимо, що обсяг страхових премій станом на 30 вересня 2008 р. в цілому збільшився на 40,8 % порівняно з 2007 р., водночас зросли страхові виплати, це сприяло зростанню їх рівня майже до 26,6 %.

Також відмічаємо, що зміни відбулися у структурі страхових премій та виплат (рис. 1), які були продовженням тенденцій попередніх років.

Як бачимо, найбільші частки в преміях займають такі види страхування, як: добровільне майнове страхування (6256,5 млн грн, 36 %), страхування наземного транспорту (крім залізничного) (4350,4 млн грн, 25,0 %) та страхування фінансових ризиків (2765,8 млн грн, 15,9 %). Зазначимо, що ці види страхування є ринкоутворюючими [3].

Динаміка саме цих видів найбільше впливає на результати діяльності українського страхового ринку. В останні два роки частка страхування фінансових ризиків суттєво зменшилась і зараз вона становить 15,9 % проти 22,0 % у 2007 р.

В абсолютному значенні премії та виплати різняться за видами, їх умовно можна поділити на три групи:

Рис. 1. Структура валових страхових премій станом на 30 вересня 2008 р.

- до першої групи входять: добровільне майнове страхування, страхування наземного транспорту (крім залізничного) та страхування фінансових ризиків, які характеризуються великим обсягом страхових премій та виплат;
- до другої — державне обов'язкове страхування, добровільне особисте страхування. Ця група характеризується високим рівнем страхових виплат;
- до третьої — недержавне обов'язкове страхування, добровільне страхування відповідальності та страхування життя. Характерною ознакою цієї групи є дуже маленький рівень страхових виплат.

У структурі страхових виплат частка добровільного майнового страхування менша ніж у преміях на 19,1 % відповідно. Це говорить про те, що рівень виплат за цим видом страхування менший ніж середньоринковий. Найвищий рівень виплат мають види страхування, які пов'язані зі страхуванням наземного транспорту (крім залізничного) та страхуванням фінансових ризиків, 19,1 % та 6,4 % відповідно, тобто рівень збитковості для страхових компаній за цими видами страхування перевищує середні показники більш ніж у два рази (рис. 2) [3].

Слід зазначити, що поступово збільшується частка страхування життя. Так, за III кв. 2008 р. вона становила вже 6,5 % усіх страхових премій, які були отримані на вітчизняному страховому ринку. І хоча темпи вже не такі високі, як у попередні роки, це практично єдиний вид страхування, який у 2008 р. показав відносно суттєве зростання

обсягу страхових премій у відсотковому значенні, тобто ринок страхування життя в Україні продовжує доволі стрімко розвиватись. Зазначимо також, що темпи зростання поступово збільшуються. Так, станом на 30 вересня 2008 р. обсяг премій по даному виду страхування зріс на 60 % [3].

Зі зростанням обсягу страхових премій поступово збільшуються і страхові виплати, однак завдяки специфіці цього виду страхування зростання страхових виплат в найближчі роки не слід очікувати. Єдина ситуація, яка може спричинити різке збільшення страхових виплат за цим видом страхування, — це масова втрата клієнтів, яка призведе до довготривалого припинення договорів страхування життя за ініціативою клієнтів.

Станом на 30 вересня 2007 р., високий рівень валових страхових виплат спостерігався в добровільних видах особистого страхування — становив 37,8 % (станом на 30 вересня 2008 р. — 42,0 %), у добровільних видах майнового страхування — 31,6 % (станом на 30 вересня 2008 р. — 23,7 %), а також за видами державного обов'язкового страхування — 40,8 % (станом на 30 вересня 2008 р. — 118,6 %) [3].

Отже, за результатами проведеного аналізу можна зробити загальний висновок, що український страховий ринок став більш класичним, поступово набирають темпи так звані соціальні види страхування (медичне страхування, страхування життя), але недостатньо розвинена законодавча база не дає змогу вийти цим видам страхування на перші позиції. Тому, без значних змін у законодавстві не слід очікувати значного зростання премій за цими видами.

Рис. 2. Структура валових страхових виплат станом на 30 вересня 2008 р.

Література

1. Про страхування: Закон України від 7 квітня 1996 р. // ВВР України. — 1996. — № 18. — Ст. 78.
2. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Пікус Р. В., Філонюк О. Ф., Черняк О. І. Страхування: Підручник / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка / В. Д. Базилевич (ред.). — К.: Знання, 2008. — 1019 с.
3. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за 9 місяців 2008 року // <http://www.dfp.gov.ua>
4. Мних М. В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика. — К.: Знання України, 2006. — 283 с.
5. Соболю Р. Г. Формування й становлення страхового ринку в Україні // <http://www.kbuara.kharkov.ua>
6. Страхування: договори, суд, законодавство: Наук.-практ. посіб. / Центр правових досліджень Фурси / Л. Л. Нескороджена (уклад.) — К.: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2007. — 544 с.

Використано нормативно-правові акти, які регулюють страхування в Україні. Проаналізовано інформацію про стан і розвиток страхового ринку України за 9 місяців 2008 р. Подано такі схеми: структура валових страхових премій станом на 30 вересня 2008 р. та структура валових страхових виплат станом на 30 вересня 2008 р.

Использованы нормативно-правовые акты, которые регулируют страхование в Украине. Проанализирована информация о состоянии и развитии страхового рынка Украины за 9 месяцев 2008 г. Представлены следующие схемы: структура валовых страховых премий состоянием на 30 сентября 2008 г. и структура валовых страховых выплат состоянием на 30 сентября 2008 г.

Used normatively-legal acts which regulate insurance in Ukraine. Analysed information about the state and insurance market development of Ukraine 9 of year for about 2008. Represented following charts: structure of gross insurance bonuses by the state on 30.09.2008 and structure of gross insurance payments by the state on 30.09.2008.

Надійшла 1 листопада 2010 р.